

AN CHOMHAIRLE NÁISIÚNTA
UM OIDEACHAS SPEISIALTA

Tuarascáil Bhliantúil 2012

An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta
National Council for Special Education

Tuarascáil Bhliantúil 2012

© NCSE 2013

An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

1–2 Sráid an Mhuilinn

Baile Átha Troim

Co. na Mí

T: 046 948 6400

F: 046 948 6404

www.ncse.ie

Clár Ábhair

Clár Ábhair 3

Litir ón gCathaoirleach chuig an Aire.....	5
Gluais na nAcrainmneacha	7
An Eagraíocht & Príomhéachtaí i 2012.....	11
Tosaíocht Straitéiseach a hAon	
Soláthar d'oidéachas agus seirbhísí tacaíochta do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a phleanáil agus a chomhordú	13
Tosaíocht Straitéiseach a Dó	
Comhairle bheartais eolach ar fhianaise a sholáthar don Aire Oideachas agus Scileanna maidir le hoideachas do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu	19
Tosaíocht Straitéiseach a Trí	
Clár taighde a láimhseáil agus a sheachadadh chun taca a chur faoi scaipeadh na faisnéise a bhaineann le dea-chleachtas in oideachas speisialta chuig scoileanna, tuismitheoirí agus an earnáil oideachais.....	27
Tosaíocht Straitéiseach a Ceathair	
Soláthar de bhreiseoidéachas agus ardoideachas do dhaoine fásta a bhfuil riachtanais speisialta acu a athbhreithniú agus treoirlínte ar dhea-chleachtas a fhorbairt	35
Tosaíocht Straitéiseach a Cúig	
A chinntiú go leanann an NCSE mar eagraíocht éifeachtach a chomhlíonann gach riachtanas reachtúil, rialála agus corparáide, mar aon le straitéisí éifeachtacha scaipeadh faisnéise, cumarsáide agus na meán a bheith i bhfeidhm aige	39
Rialachas	45
Aguisíní	
Aguisín 1 Deimhnithe maidir le Comhlíonadh le Riachtanais an Chóid Chleactais um Rialachas Comhlachtaí Stáit	53
Aguisín 2 Soláthar Foirne NCSE	55
Aguisín 3 Táblaí Staidrimh don Bhliain Acadúil 2011–12.....	56
Aguisín 4 Poist SNA a leithdháileadh ag deireadh 2012* chuig scoileanna do 2012–13.....	60

Litir ón gCathaoirleach chuig an Aire

An tUas. Ruairi Quinn TD
An tAire Oideachais agus Scileanna
Sráid Mhaoilbhríde
Baile Átha Cliath 1

A Aire, a chara,
Cuireann sé áthas orm cóip de thuarascáil bhliantúil an NCSE do 2012 a chur faoi do bhráid de réir Alt 34 den Acht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu, 2004.

Leagtar amach sa tuarascáil seo an dul chun cinn a rinneadh i 2012 chun na tosaíochtaí straitéiseacha NCSE a sheachadadh. Áirítear leis seo na nithe seo a leanas:

- breis agus 14,000 iarratas nua ar uaireanta teagaisc acmhainne a phróiseáil;
- breis agus 6,500 iarratas nua ar thacaíocht SNA a phróiseáil;
- breis agus 90 rang speisialta nua i scoileanna príomhshrutha a cheadú;
- an chomhairle bheartas duit ar oideachas do leanaí a chleachtann iompar dúshlánach a eascraíonn ó shuaitheadh mothúcháin/neamhord iompraíochta;
- dhá thuarascáil nua taighde a fhoilsiú;
- an 4ú comhdháil bhliantúil ar thaighde ar oideachas speisialta a reáchtáil, rud a thug an deis dúinn na torthaí a scaipeadh;
- Ráiteas Straitéise nua 2012-2016 a chomhaontú;
- an chéad chomhaontú seachadta feidhmíochta a chomhaontú le do Roinn.

Tháinig deireadh i Nollaig 2012 le tréimhse oifige iar-chathaoirligh na Comhairle NCSE, Sydney Blain, mar aon le roinnt comhaltaí eile. Tharla na héachtaí éagsúla a leagtar amach sa tuarascáil bhliantúil sular ceapadh mé féin mar chathaoirleach agus tá sé tábhachtach aitheantas a thabhairt don ról agus do rannchuidiú na hiar-chomhaltaí agus an chathaoirligh maidir le hobair an NCSE a chur chun tosaigh le linn 2012.

Is mian liom freisin tuairisciú duit mar atá riachtanach faoi pharagraf 13.1 den Chód Cleachtas um Rialachas Comhlachtaí Stáit.

Ní comhlacht tráchtála Stáit é NCSE. Níl aon fhochuideachtaí, comhfhiontair nó scairshealbha againn. Ní raibh tionchar ag aon fhorbairtí suntasacha go tráchtáil ar an NCSE i 2012 agus nílimid ag coinne lena leithéid sin d'fhorbairtí.

Is ionann staid airgeadais an NCSE agus é sin a nochtar inár gcuntais bhliantúla 2012, a ndéanann an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste iniúchadh orthu. Cuirtear na cuntais seo faoi do bhráid ar leithligh faoi Alt 29 den Acht EPSN agus áirítear leo, mar is gá, mo thuarascáil agus mo dheimhnithe a thabhairt duit maidir leis an gCóras NCSE de Rialuithe Airgeadais Inmheánacha (SIFC).

Ghlac agus comhlíonann an NCSE riachtanais an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit. Go háirithe, deimhním na nithe seo a leanas:

- go ndéantar gach gnáthamh cuí i dtaca le tuairisciú airgeadais, iniúchadh inmheánach, soláthar agus diúscairtí sócmhainní;
- go gcomhlíonann comhaltaí NCSE Cód Iompraíochta Gnó do Chomhaltaí NCSE;
- go gcomhlíonann fostaithe NCSE an Cód Caighdeán agus Iompraíochta do Státseirbhísigh;
- go bhfuil tuarastail iníoctha leis an bPríomhfheidhmeannach agus leis na fostaithe go léir i gcomhlíonadh le beartas an Rialtais;
- nach bhfuil aon táillí Stiúrthóirí iníoctha le Comhaltaí Comhairle NCSE;
- go comhlíonann an NCSE na treoirlínte maidir le Breithmheas agus Bainistiú ar Thograí Caiteachais Caipitil;
- go comhlíonann an NCSE riachtanais an Rialtais maidir le beartas taistil;
- nach bhfuil an NCSE ag súil le haon imeachtaí suntasacha iar-chlár comhardaithe.

Má tá soiléiriú breise de dhíth ortsa, nó ar aon oifigeach eile do Roinne, maidir le haon ábhar rialachais, beidh Comhairle NCSE sásta aon fhaisnéis nó comhairle bhreise a chur ar fáil.

Is mise le meas,

Eamon Stack

Cathaoirleach

An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

Meitheamh 2013

Gluais na nAcrainmneacha

ASD	Neamhord de chuid speictream an uathachais
DES	An Roinn Oideachais agus Scileanna
EADSNE	An Ghníomhaireacht Eorpach um Fhorbairt in Oideachas Riachtanais Speisialta
EBD	Suaithheadh mothúchain/neamhord iompraíochta
EPSEN	An tAcht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu 2004
AE	An tAontas Eorpach
GLD	Míchumas ginearálta foghlama
FSS	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
ICT	Teicneolaíocht Faisnéise agus Cumarsáide
IQ	Sainuimhir intleachta
NCSE	An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta
NEPS	An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais
OPW	Oifig na nOibreacha Poiblí
SD	Diall caighdeánach
SEAS	Córas Riaracháin Oideachais Speisialta
SENO	Eagraí Riachtanais Speisialta Oideachais
SESS	Seirbhís Tacaíochta Oideachais Speisialta
SIFC	Córas de Rialuithe Inmheánach Airgeadais
SNA	Cúntóir Riachtanais Speisialta
VET	Gairmoideachas agus garmoiliúint

An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

An Eagraíocht & na Príomhéachtaí 2012

An Eagraíocht

Bunaíodh an Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta (NCSE) i 2003. Leagtar ár bhfeidhmeanna amach in Alt 20 den Acht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu (EPSEN), 2004.

Áirítear leis na feidhmeanna sin na nithe seo a leanas:

- pleanáil agus comhordú de sholáthar d'oideachas do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu agus soláthar leanúnach d'oideachas speisialta a chinntiú;
- taighde a stiúradh agus a dhéanamh;
- faisnéis bheartais a sholáthar don Aire Oideachais agus Scileanna maidir le hoideachas speisialta;
- faisnéis ar shaincheistean oideachais speisialta, lena n-áirítear dea-chleachtas, a scaipeadh do thuismitheoirí, scoileanna agus daoine leasmhara eile;
- dul i gcomhairle le comhlachtaí deonacha le cinntiú gur féidir lena bhfaisnéis agus lena saineolas eolas a thabhairt maidir le forbairt de chomhairle bheartais ag an gComhairle;
- athbhreithniú ginearálta a dhéanamh ar an soláthar a dhéantar do dhaoine fásta faoi mhíchumas chun leas a bhaint as breisoideachas, ardoideachas agus/nó oideachas leanúnach, agus comhairle a bhaineann le dea-chleachtas i ndáil le hoideachas do dhaoine fásta faoi mhíchumais a chur ar institiúidí oideachais.

I 2012, bhí iomlán de 103 duine i bhfostaíocht ag an NCSE chun seachadadh de na feidhmeanna thuasluaite a éascú. Áiríodh leis an méid sin 82 Eagraí Riachtanas Speisialta Oideachas (SENOanna) a bhí lonnaithe go háitiúil agus a chuir seirbhís áitiúil ar fáil do scoileanna agus do thuismitheoirí.

Príomhéachtaí i 2012

Oideachas Speisialta a Sholáthar i Scoileanna

I 2012, bhain an NCSE na nithe seo a leanas amach:

- chuir sé ar chumas níos mó ná 39,000 mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu teagasc breise i scoileanna príomhshrutha a fháil;
- chuir sé ar chumas níos mó ná 22,000 leanbh a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, agus a bhfuil riachtanais suntasacha chúraim acu freisin, rochtain a fháil ar chúntóir riachtanas speisialta (SNA);
- rinne sé breis agus 14,000 iarratas nua a phróiseáil ó scoileanna i ndáil le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ar uaireanta breise teagaisc i mbunscoileanna agus in iar-bhunscoileanna sa scoilbhliain 2011-12;
- rinne sé breis agus 6,500 iarratas nua a phróiseáil ó scoileanna i ndáil le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ar rochtain ar thacaíocht SNA sa scoilbhliain 2011-12;
- rinne sé breis agus 2,300 iarratas nua a phróiseáil ar iompar scoile i ndáil le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu sa scoilbhliain 2011-12;

- rinne sé breis agus 2,200 iarratas nua a phróiseáil ar theicneolaíocht chúnta/trealamh speisialta i ndáil le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu sa scoilbhliain 2011-12;
- cheadaigh sé 91 rang nua speisialta i scoileanna príomhshrutha don scoilbhliain 2012-13.

Taighde

I 2012, rinne an NCSE na nithe seo a leanas:

- scaip sé cuid dár bpríomhthorthaí taighde ag ceathrú comhdháil thaighde bhliantúil againn i Samhain, ar a bhfreastal breis agus 200 toscaire;
- d'fhoilsigh sé dhá thuarascáil nua thaighde ar na hábhair seo a leanas:
 - saincheisteanna curaclaim do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i suíomhanna iar-bhunscoile
 - páirtíocht, dul chun cinn agus torthaí oideachais a thomhas do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Comhairle Bheartais

I 2012, rinne an NCSE na nithe seo a leanas:

- d'fhoilsigh sé comhairle bheartas NCSE don Aire maidir le hoideachas do leanaí a chleachtann iompar dúshlánach a eascraíonn ó shuaitheadh mothúcháin/neamhord iompraíochta;
- chuaigh sé i gcomhairle le comhpháirtithe oideachais ar conas dhaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a thacú i scoileanna agus ar threoirlínte a ullmhú ar shocrúchán oideachais na mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Oideachas do Dhaoine Fásta

I 2012, rinne an NCSE na nithe seo a leanas:

- ghlac sé le cur chuige nua straitéiseach maidir le riachtanais speisialta oideachais dhaoine fásta faoi mhíchumas;
- chuir sé tús le próiseas chun soláthar oideachais agus oiliúna do dhaoine faoi mhíchumas a mhapáil.

Feidhmeanna Corparáide

I 2012, rinne an NCSE na nithe seo a leanas:

- rinne sé Ráiteas Straitéis nua do 2012–2016 a athbhreithniú agus a chomhaontú;
- thug sé comhaontú seachadta feidhmíochta chun críche leis an Roinn Oideachais agus Scileanna;
- chinntigh sé seachadadh dár seirbhísí agus feidhmeanna tosaíochta riachtanacha ar bhonn náisiúnta;
- d'aistrigh sé ár bhfeidhm phárolla go dtí seirbhís chomhroinnte;
- d'fhorbair sé an chéad straitéis chumarsáide againn.

Soláthar d'oideachas agus
seirbhísí tacaíochta do
leanaí a bhfuil riachtanais
speisialta oideachais acu a
phleanáil agus a chomhordú

Réamhrá

Soláthraíonn NCSE tacaíochtaí breise oideachais do scoileanna a bhfuil ag teastáil uathu chun cabhrú le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu oideachas cuí a fháil. Oibrímid laistigh de theorainneacha foriomlána forordaithe ag an Rialtas agus déanaimid acmhainní atá ar fáil a leithdháileadh go cothrom do scoileanna.

Caitheadh €1.3 bhilliún ar oideachas speisialta i 2012 – is é sin 15 faoin gcéad den bhuiséad oideachais iomlán.

Leanúntas Soláthair

Éilíonn an tAcht EPSEN ar an NCSE a chinntiú go bhfuil leanúnachas de sholáthar oideachais speisialta ar fáil do gach cineál míchumais. Tá líonra lonnaithe go háitiúil d'Eagraithe Riachtanais Oideachais Speisialta (SENOanna) ag an NCSE, a bhíonn ag obair le scoileanna agus le tuismitheoirí chun an riachtanas le socrúcháin scoile áitiúla a shainaithint agus, chun pleanáil i gcomhar leis an Roinn Oideachais agus Scileanna (DES) i dtaca le soláthar leanúnach agus sa todhchaí dá leithéid sin de shocrúcháin i scoileanna príomhshrutha agus i scoileanna speisialta.

Tá grúpa oibre NCSE ag obair faoi láthair i bpróisis phleanála chomhsheasmhacha SENO a fhorbairt do leanúntas todhchaíoch an tsoláthair. D'aithin an grúpa oibre seo próisis phleanála reatha agus rinne cleachtas chun scoileanna speisialta agus ranganna ar fud na tíre a mhapáil mar fhoinsé bunlíne eolais don phróiseas pleanála. Tionóladh dhá chruinniú chomh maith leis an Aonad Tógála DES. Leanfar ar aghaidh le hobair an ghrúpa seo i 2013 chun próisis phleanála comhsheasmhacha a fhorbairt agus a neadú i ngach limistéar den tír.

Seirbhísí Áitiúla NCSE

Déanann NCSE, trína líonra náisiúnta de SENOanna atá lonnaithe go háitiúil, na nithe seo a leanas:

- leithdháileann tacaíocht bhreise theagaisc acmhainne do scoileanna ionas gur féidir leo freastal ar riachtanais speisialta oideachais leanaí a diagnóisíodh riachtanais speisialta oideachais a bheith acu mar thoradh ar mhíchumas;
- leithdháileann tacaíocht SNA do scoileanna ionas gur féidir leo tacaíocht chúraim a chur ar fáil do na leanaí sin a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a measúnaíodh le riachtanais suntasacha cúraim;
- tuairiscíonn chuig an DES i ndáil le socrúithe speisialta iompair a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil ó chuid de na leanaí, mar shampla do leanbh atá faoi mhíchumas fisiciúil a úsáideann cathaoir rothaí;

- tuairiscíonn chuig an DES i ndáil le hiarratais ar theicneolaíocht chuiditheach nó trealamh speisialta ar son cuid de na leanaí seo, mar shampla, má bhíonn saintrealamh fuaime sa seomra ranga de dhíth ar linbh a bhfuil lagú éisteachta acu;
- déanann pleananna do shuímh ranganna speisialta do leanaí nach féidir oideachas a chur ar fáil dóibh i suíomh ranga príomhshrutha, ach gur féidir leo freastal fós ar a scoil áitiúil i rang speisialta a bhfuil cóimheas dalta-múinteora níos ísle ag baint léi.

Teagmháil Áitiúil le Tuismitheoirí agus na hÚdaráis Sláinte

Bíonn SENOanna NCSE i dteagmháil ar bhonn leanúnach ag leibhéal áitiúil le foireann Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS), amhail teiripeoirí agus oifigigh mheasúnaithe. Aithníonn an FSS leanaí réamhscoile atá faoi mhíchumas ag aois luath agus téann i dteagmháil le SENOanna ionas gur féidir tús a chur leis an bpróiseas pleanála oideachais. Sula dtosaíonn leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ar scoil, d'fhéadfadh tuismitheoirí eolas a lorg ó SENOanna faoi roghanna atá ar fáil agus faoi thacaíochtaí dá leanbh sa scoil. Leantar leis an bpróiseas seo de réir mar a théann an páiste tríd an mbunscoil agus ar aghaidh go dtí an dara leibhéal.

Próiseas na Leithdháiltí Acmhainní 2012

I 2012, leithdháil an NCSE poist bhreise theagaisc acmhainne agus poist SNA do scoileanna a chláraigh daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu agus a chomhlíon na critéir maidir le rochtain ar a leithéid de thacaíochtaí. Clúdaíonn sé seo dhá bhliain scoile, is iad sin an scoilbhliain 2011-12, a chríochnaigh i Lúnasa 2012, agus an scoilbhliain 2012-13, a thosaigh i Meán Fómhair 2012.

Faoi bheartas an Rialtais rialú a dhéanamh ar líonta san earnáil phoiblí, cuireadh líon sonrach de mhúinteoirí acmhainne agus SNAnna ar fáil don NCSE le leithdháileadh do scoileanna. Maidir leis an scoilbhliain 2012-13, cuireadh 5,265 múinteoir acmhainne agus 10,575* SNAnna ar fáil le leithdháileadh do scoileanna. Léiríonn sé seo an tosaíocht leanúnach an Stáit i maoiniú acmhainne an oideachais speisialta.

Le linn 2012, caitheadh €1.3 bhilliún nó thart ar 15 faoin gcéad den bhuiséad oideachais iomlán ar thacú le hoideachas speisialta.

Faigheann breis agus 22,000 mac léinn tacú ó chúntóirí riachtanais speisialta.

An Bhliain Acadúil 2011–12

Rinne an NCSE, tríd an líonra áitiúil SENO, breis agus 14,200 iarratas ar uaireanta teagaisc acmhainne a phróiseáil agus 6,500 iarratas ar thacaíocht SNA ó bhunscoileanna agus iar-bhunscoileanna don scoilbhliain 2011-12. Le linn an phróisis

* Áirítear san fhigiúir seo 60 oibrí cúraim leanaí leithdháilte go díreach ag an DES faoi Scéim an Túis Luaith.

seo, chuaigh SENOanna i dteagmháil le agus bhuail le tuismitheoirí, príomhoidí, foireann scoile agus daoine gairmiúla ábhartha eile, amhail teiripeoirí FSS, nuair ba cuí.

Faoi dheireadh na scoilbhliana 2011-12, leithdháileadh thart ar 5,100 múinteoir acmhainne agus 10,300 SNA do scoileanna.

Rinneadh breis agus 20,000 iarratas nua ar phoist mhúinteoirí acmhainne/SNA a phróiseáil le linn na scoilbhliana 2011–12.

An Bhliain Acadúil 2012–13

Roimh thús na scoilbhliana seo, chuir an DES in iúl nach mbeadh riachtanas ar scoileanna iar-bhunscoile iarratais ar theagaisc breise acmhainne a chur isteach chuig an NCSE a thuilleadh maidir le daltaí faoi mhíchumais ardmhinicíochta, amhail leanaí faoi mhíchumas foghlama ginearálta éadrom, míchumas foghlama ginearálta éadrom teorannach nó míchumas foghlama ar leith. Mar chuid de na socruithe nua, leithdháil an NCSE leibhéal de thacaíocht teagaisc d'iar-bhunscoileanna i ndáil leis na daltaí seo, bunaithe ar na leithdháiltí a rinneadh an bhliain roimhe sin agus, dá bhrí sin, ní raibh riachtanas ar scoileanna iarratais a dhéanamh ach i dtaca le daltaí faoi mhíchumais íosmhinicíochta.

Faoi dheireadh 2012, leithdháileadh iomlán de 5,265 múinteoir acmhainne agus 10,420[†] SNA do scoileanna. Tá sonraí den leithdháileadh iarbhir do gach ceann de na 3,900 scoil ar fáil ar láithreán gréasáin an NCSE: www.ncse.ie.

Faigheann breis agus 39,000 mac léinn tacaíocht bhreise theagaisc acmhainne i scoileanna.

Scoileanna agus Ranganna Speisialta

I roinnt cásanna, d'fhéadfadh suíomh scoile speisialta a bheith ag teastáil le haghaidh leanaí a bhfuil riachtanais chasta acu agus nach féidir leo oideachas a fháil i scoil phríomhshrutha. Cuireann SENOanna comhairle ar tuismitheoirí faoi na scoileanna a d'fhéadfadh a bheith in ann riachtanais a leanaí a chomhlíonadh.

Mar chuid den phleanáil áitiúil agus den phróiseas tacaíochta, méadaíodh líon na ranganna agus áiteanna speisialta atá ar fáil i scoileanna speisialta chun freastal ar an riachtanas méadaithe, agus d'oibrigh SENOanna leis na scoileanna, tuismitheoirí agus tacaíochtaí cliniciúla ábhartha chun é sin a bhaint amach.

[†] SNA do scoileanna. Tá sonraí den leithdháileadh iarbhir do gach ceann de na 3,900 scoil ar fáil ar láithreán gréasáin an NCSE: www.ncse.ie.

Cheadaigh NCSE bunú de 91 rang speisialta nua ceangailte le scoileanna príomhshrutha do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, rud a fhágann go bhfuil iomlán de bhreis agus 630 dá leithéid sin de ranganna. Tá cóimheas dalta-múinteoir i bhfad níos ísle ag ranganna speisialta ná ag rang scoile príomhshrutha (idir 6:1 agus 11:1, ag brath ar phróifíl na leanaí sa rang). Mar thoradh air sin, bunaíodh ranganna speisialta i ngach contae, rud a leathnaíonn na roghanna atá ar fáil do leanaí nach féidir leo oideachas a fháil i suíomh príomhshrutha. Tá liosta de na scoileanna a bhfuil ranganna speisialta acu foilsithe ar láithreán gréasáin an NCSE: www.ncse.ie.

Faisnéis Staidrimh don Scoilbhliain 2011–12

Tá faisnéis staidrimh i ndáil leis an miondealú ar an leithdháileadh de thacaíochtaí don scoilbhliain 2011-12 ar fáil in Aguisín 3.

Creat Cuimsitheach Oideachais

Tar éis don Chreat Cuimsitheach Oideachas a fhoilsiú i 2011, arb é treoir do scoileanna ar chuimsiú daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, chuireamar oiliúint ar fáil do SENOanna go luath i 2012 chun cur ar a gcumas seisiún faisnéise a chur ar fáil do scoileanna chun tacú leo úsáid a bhaint as an gCreat. Le linn na bliana, soláthraíodh seisiúin fhaisnéise i mbeagnach 100 scoil, líon scoileanna spreagtha sa chéad bhliain.

Tá cosúlachtaí suntasacha ag an gCreat leis scéim fhéin-mheastóireachta scoile na Cigireachta DES maidir le struchtúir, teanga agus cur chuige. Tá féinmheastóireacht scoile éigeantach anois i ngach scoil. De réir mar a fhorbraíonn an scéim agus a chuirtear téamaí eile san áireamh laistigh de, amhail tacaíocht do dhaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, beidh an Creat Cuimsitheach Oideachas ina phríomhacmhainn do scoileanna chun na bealaí ina chuirtear daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu san áireamh a fheabhsú agus a fhorbairt.

Tá níos mó mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu in ann freastal ar ranganna speisialta i scoileanna príomhshrutha.

Ceadaíodh iomlán de 91 rang nua speisialta i 2012 – tá 630 rang speisialta ann anois i scoileanna príomhshrutha.

Comhairle bheartais eolach ar
fhianaise a sholáthar don Aire
Oideachas agus Scileanna
maidir le hoideachas do
leanaí a bhfuil riachtanais
speisialta oideachais acu

Cúlra agus Ról NCSE

Soláthraíonn an NCSE sainchomhairle, comhairle neamhspleách, comhairle bheartais fianaise-bhuanithe ar oideachas speisialta do leanaí agus do dhaoine fásta óga do Aire Oideachais agus Scileanna.

I 2012, ghlac an tAire le príomhchomhairle bheartais NCSE ar:

- oideachas leanaí Bodhra agus Lagéisteachta agus
- an ról a bheidh ag scoileanna agus ranganna speisialta in Éirinn sa todhchaí.

Glacadh ag an Aire le dhá Thuarascáil Chomhairle Bheartais NCSE

Le linn 2012, mheas agus ghlac an tAire Oideachais agus Scileanna comhairle bheartais an NCSE a cuireadh isteach roimhe sin ar:

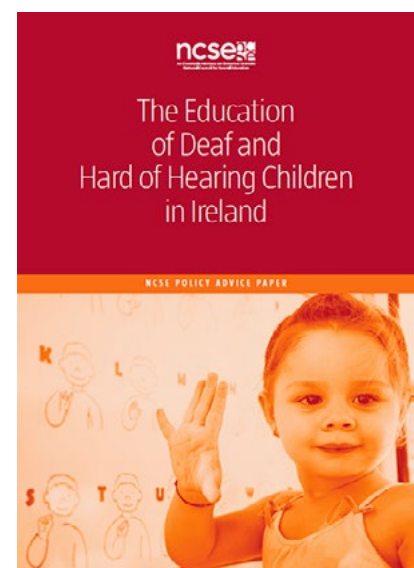
- oideachas leanaí Bodhra agus Lagéisteachta sa todhchaí (a glacadh i bhFeabhra 2012) agus
- an ról a bheidh ag scoileanna agus ranganna speisialta sa todhchaí (a glacadh i Nollaig 2012).

Tá foireann NCSE ina mbaill de ghrúpaí oibre DES a bunaíodh chun moltaí na páipéar comhairle beartais a chur i bhfeidhm. Tá cóipeanna de na tuarascálacha comhairle beartais foilsithe ar ár láithreán gréasáin: www.ncse.ie.

Comhairle Bheartais ar leanaí Bodhra agus Lagéisteachta

Rinne an chomhairle bheartais seo an treo ina rachaidh oideachas do leanaí Bodhra agus Lagéisteachta a mhapáil amach. Leagadh béim ar an tábhacht a bhaineann leis an bpáipéar comhairle bheartais seo trí fhianaise taighde a thugann le fios go mbíonn leibhéil ghnóthachtála acadúla leanaí Bodhra agus Lagéisteachta fós go suntasach moill i gcomparáid le leanaí éisteachta a bhfuil cumas comhchosúil acu. Leag comhairle bheartais an NCSE béim ar an sprioc gur gá deis a thabhairt do leanaí Bodhra agus Lagéisteachta in Éirinn na torthaí acadúla comhchosúla a bhaint amach is a bhaineann a bpiaraí éisteachta amach a bhfuil cumas comhchosúil acu.

Cuireann an chomhairle bheartais treoirphlean ar fáil chun treoir a thabhairt d'fhorbairt chuí luath-idirghabhála agus do sheirbhísí scoile.

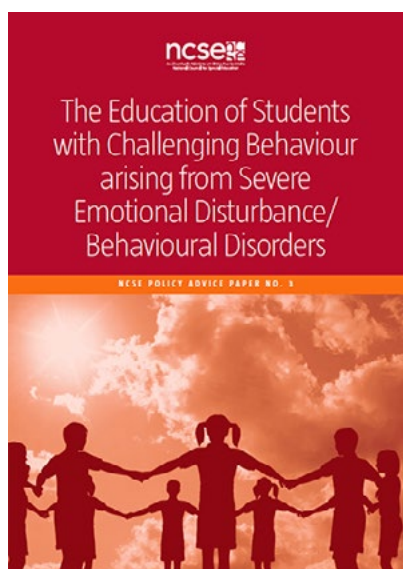

Comhairle Bheartais ar Ról sa Todhchaí na Scoileanna agus Ranganna Speisialta

Leagann an chomhairle beartais amach gur chóir go mbeadh formhór na ndaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu in oideachas in éineacht lena bpiaraí i suíomhanna cuimsitheacha, seachas sa chás nach bhfuil sé ina leas féin nó i leas a bpiaraí atá le fáil oideachas in éineacht leo. Mar sin féin, ag teacht le spiorad an Achta um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu (EPSN), aithníonn an chomhairle bheartais go mbíonn riachtanais chomh casta sin nó chomh dian sin ag roinnt leanaí, nach mbeadh socrúchán i suíomh príomhshrutha ina leas is fearr. Maidir leis na leanaí sin, moltar ranganna speisialta atá lonnaithe go háitiúil agus atá ceangailte le scoileanna príomhshrutha nó atá mar scoileanna speisialta lonnaithe ar champais phríomhshrutha mar an bealach is fearr chun tosaigh chun cuimsiú a uasmhéadú.

Cairde don Saol agus Clár na mBlianta Suntasacha

Mar chuid dá chomhairle bheartais ar oideachas na mac léinn a chleachtann iompar dúshlánach, mhol an NCSE go n-úsáideann scoileanna clár oideachais a bhfuil rath cruthaithe ag baint leo. Moladh an úsáid de dhá chlár ar leith, Cairde don Saol agus an Clár na mBlianta Suntasacha. Léirigh ailt a foilsíodh i NUACHT NCSE i Samhain 2012 torthaí dearfacha i ndáil le húsáid na gclár seo i scoileanna.

Comhairle Bheartais a Chuir NCSE faoi bhráid i 2012

Education of students with challenging behaviour arising from severe emotional disturbance/behavioural disorders (EBD)

I 2012, sholáthair an NCSE comhairle bheartais don Aire Oideachais agus Scileanna ar an oideachas de mhic léinn a chleachtann iompar dúshlánach a eascraíonn ó shuaitheadh mothúcháin trom /neamhord iompraíochta.

Ba é fócas bunaidh chomhairle bheartais NCSE riachtanais phráinneacha ghrúpa an-bheag de mhic léinn (20-30 mac léinn gach bliain) a chleachtann iompar thar a bheith dúshlánach a eascraíonn as EBD trom. Bhí na leibhéil d'iompar dúshlánach a bhí ag na mic léinn ina ndeacrachtaí tromchúiseacha ag an gcóras oideachais. Baineann na deacrachtaí le freastal ar riachtanais na mac léinn a bhfuil EBD trom acu agus riachtanas na mac léinn atá le fáil oideachas in éineacht leo. Thug an chomhairle

bheartais dá haire go raibh deacrachtaí fiú ag scoileanna speisialta do mhic léinn a bhfuil EBD trom acu chun freastal ar na mic léinn seo agus, i roinnt cásanna, gur theip orthu é sin a dhéanamh.

Leagtar amach sa pháipéar comhairle bheartais NCSE sraith de mholtaí maidir le mic léinn a bhfuil leibhéil eisceachtúla d'iompar dúshlánach. Mar sin féin, le linn na comhairle beartais seo á forbairt, bhí sé soiléir go mbaineann an tsaincheist maidir le conas a dhéanann scoileanna iompraíocht dhúshlánach a bhainistiú a eascraíonn ó EBD agus/nó EBD trom le réimse de mhic léinn i bhfad níos leithne ná líon beag na mac léinn a bhí mar fhócas tosaigh an pháipéir. Dá bhrí sin, leagtar amach sa pháipéar freisin moltaí a chreideann an NCSE, má ghlactar leo agus má chuirtear i bhfeidhm iad, a mhéadóidh agus a fheabhsóidh cumas an chórais oideachais iompraíocht dhúshlánach a bhainistiú i gcoitinne.

Tá na moltaí i gcomhairle bheartais an NCSE dírithe ar iompraíocht dhúshlánach a chosc agus a bhainistiú agus leagtar béim ar gur cheart tosaíocht a thabhairt do:

- sainaithint agus idirghabháil luath;
- glacadh le cuir chuige na scoile iomláine;
- cláir oideachais a bhfuil éifeachtúlacht chruthaithe ag baint leo;
- saineolas múinteoirí i mbainistíocht iompair a fhorbairt;
- tacaíochtaí breise a bheith faoi cheangal ama, athbhreithnithe ar bhonn rialta agus ag brath ar an bhforbairt de phlean oideachais aonair a chuimsíonn spriocanna oideachais agus iompair;
- rochtain tráthúil agus cothrom ar thacaíochtaí sláinte, nuair is gá; agus
- leibhéil sholáthair fhoirne i scoileanna/ranganna a bheith leordhóthanach chun a chinntiú go bhfuil mic léinn in ann foghlaim agus go gcinntítear sábháilteacht na mac léinn agus na foirne.

Chuir NCSE an tuarascáil agus comhairle bheartais chuig an Aire agus foilsíodh í ar 1 Deireadh Fómhair 2012. Tá cóip ar fáil ar ár láithreán gréasáin: www.ncse.ie.

I 2012 chuaigh an NCSE go forleathan i gcomhairliúchán le comhpháirtithe oideachais maidir leis an gcaoi is fearr chun tacú le daltaí ar scoil a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Comhairliúchán le Príomh-Gheallshealbhóirí i 2012

I 2012, d'iarr an tAire Oideachais agus Scileanna ar an NCSE na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- comhairle bheartais a chur ar fáil maidir le conas na mic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a thacú i scoileanna sa todhchaí;

- treoirlínte a fhorbairt ar shocrúchán oideachais na mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Thionóil an NCSE sraith cruinnithe comhairliúcháin lena Fhóram Comhairleach agus le comhpháirtithe oideachais eile ó Aibreán go Meitheamh 2012, ag lorg tuairimí maidir leis na hábhair thuasluaite. I measc na comhpháirtithe oideachais bhí mic léinn, tuismitheoirí, ionadaithe na múinteoirí, SNAnna, grúpaí tacaíochta, ionadaithe príomhoidí, gairmithe FSS, síceolaithe oideachais, comhlachtaí bainistíochta scoile agus comhlachtaí deonacha.

Ullmhaíodh dréachtpháipéir chomhairle bheartais agus dréacht-threoirlínte agus aird ar an bpróiseas comhairliúcháin agus fianaise taighde. Rinne Comhairle NCSE agus a Choiste Straitéise agus Beartais measúnú ar an bpáipéar comhairle bheartais agus ar na treoirlínte ag roinnt cruinnithe.

D'fhaomh an Chomhairle an chomhairle beartais maidir le leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i scoileanna agus na treoirlínte maidir le socrúchán scoile araon ag a chruinniú i Nollaig 2012. Tá an dá dhoiciméad á dtabhairt chun críche anois le cur faoi bhráid an Aire, go luath i 2013.

Oiliúint do Mhúinteoirí agus Forbairt Ghairmiúil Leanúnach

Is é ceann de na téamaí is leanúnaí a thagann chun cinn ó thaighde agus comhairle bheartais NCSE tábhacht lárnach an mhúinteora in oideachas na leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu agus an gá go mbíonn na scileanna riachtanacha ag na múinteoirí sin chun freastal ar an réimse éagsúil riachtanas a bhíonn ag leanaí sa seomra ranga.

Is é an aidhm atá leis an tSeirbhís Tacaíochta um Oideachas Speisialta (SESS) feabhas a chur ar cháilíocht na foghlama agus an teagaisc, go háirithe maidir le soláthar d'oideachas speisialta. Comhordaíonn, forbraíonn agus seachadann an tseirbhís raon tionscnamh forbartha gairmiúla agus struchtúr tacaíochta do phearsanra scoile a oibríonn le mic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i mbunscoileanna agus in iar-bhunscoileanna príomhshrutha, i scoileanna agus i ranganna speisialta.

Le linn 2012, ghlac an NCSE páirt in obair choiste stiúrtha an SESS. Chuir sé seo ar chumas an NCSE a bheith cothrom le dáta leis hobair an SESS agus faisnéis a mhalartú, de réir mar is gá, maidir le riachtanais oiliúna na múinteoirí a oibríonn le daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i scoileanna príomhshrutha agus i scoileanna speisialta.

An Ghníomhaireacht Eorpach um Fhorbairt in Oideachas Riachtanais Speisialta (EADSNE)

The Bhunaigh Ballstáit an Aontas Eorpaigh an Ghníomhaireacht Eorpach. Tá an Íoslainn, an Iorua agus an Eilvéis ina dtíortha rannpháirteacha freisin. Déantar í a chothabháil trí ranníocaíochtaí bliantúla ó bhalltíortha faigheann sí tacaíocht freisin ó institiúidí an Aontais Eorpaigh faoi Chlár Foghlama ar Feadh an tSaoil de chuid an AE. Éascaíonn an Ghníomhaireacht faisnéise maidir le hoideachas daoine óga a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a bhailiú, a phróiseáil agus a scaipeadh ar fud na hEorpa. Cuireann sí rannpháirtíocht iomlán na ndaoine óga a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu in oideachas agus oiliúint phríomhshrutha chun cinn freisin.

Glacann an NCSE páirt san obair seo agus cuidíonn sé freisin leis an nGníomhaireacht ina cuid foilseachán a scaipeadh chuig príomhpháirtithe leasmhara in Éirinn. Feidhmíonn ball foirne an NCSE mar Chomhordaitheoir Náisiúnta d'Éirinn. Thionóil an EADSNE dhá chruinniú débhlantúla le linn 2012.

Tharla an chomhdháil dheiridh oideachais agus oiliúna gairme (VET) le linn 2012. Tá sé mar aidhm leis an tionscadal seo freagraí a bhailiú ar na ceisteanna: 'cad' a oibríonn sna cláir VET do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu; 'conas' a oibríonn sé, agus 'cén fáth'. Ba iad na hionadaithe Éireannacha don tionscadal seo Finn O Murchú, Cigire, An Roinn Oideachais agus Scileanna agus Rory O'Sullivan, Príomhoide, Coláiste Breisoideachais Chill Easra. Beidh tuarascáil achomair thíre ar ghairmoideachas agus gairmoiliúint in Éirinn mar aschur tábhachtach an tionscadail seo, rud atá á tabhairt chun críche faoi láthair le foilsiú ar láithreán gréasáin na Gníomhaireachta.

Thionóil an Ghníomhaireacht comhdháil freisin, in Odense, An Danmhairg, 13-15 Meitheamh 2012 ar Ghnóthachtáil a Ardú do Gach Foghlaimeoirí - ardchaighdeán in

oideachas cuimsitheach (RA4AL). Tá sé mar aidhm leis an tionscadal Ghnóthachtáil a Ardú do Gach Foghlaimeoirí iniúchadh a dhéanamh ar conas is féidir láithreach, rannpháirtíocht agus gnóthachtáil na bhfoghlaimeoirí go léir san oideachas a fheabhsú ar bhealach ciallmhar a chuireann feabhas ar a gcuid deiseanna saoil agus a gcuid deiseanna i dtaca le saoránacht ghníomhach. Ainmníodh beirt shaineolaithe Éireannacha don tionscadal seo; ainmníodh ball foirne NCSE mar ionadaí taighde agus ainmníodh cigire DES mar ionadaí beartais. D'fhreastail an bheirt ionadaithe Éireannacha ar an gcomhdháil sa Danmhairg agus rinne comhchur i láthair ceardlainne a glacadh go maith leis ar thaighde ábhartha na hÉireann agus ar theagasc foirne mar mheicníocht le foghlaim chuimsitheach agus ardchaighdeán a sholáthar.

Tríd ár n-obair leis an nGníomhaireacht Eorpach, tá líonra de theagmhálacha Eorpacha tógtha ag an NCSE, rud a bhí tábhachtach cheana féin maidir lenár n-obair thaighde agus chomhairle bheartais a chur ar an eolas. Cuidíonn sé freisin sinn a choinneáil cothrom le dáta le forbairtí idirnáisiúnta in oideachas speisialta agus soláthraíonn cainéal trínar féidir linn eolas a chur ar ár gcomhghleacaithe Eorpacha faoi thionscnaimh thábhachtacha maidir le hoideachas do leanaí in Éirinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Mar shampla, le linn 2012, léirigh comhghleacaithe Eorpacha an-spéis sa Chreat Cuimsitheach Oideachas, arna fhoilsiú ag an NCSE, agus scaipeadh cóipeanna den Chreat i roinnt tíortha Eorpacha.

Clár taighde a láimhseáil agus a sheachadadh chun taca a chur faoi scaipeadh na faisnéise a bhaineann le dea-chleachtas in oideachas speisialta chuig scoileanna, tuismitheoirí agus an earnáil oideachais

Réamhrá

The Déanann an NCSE taighde a choimisiúnú, a stiúradh agus a chomroinnt ar chleachtas náisiúnta agus idirnáisiúnta maidir le gach gné den oideachas speisialta. Cuireann ár mbonn taighde taca faoinár gcomhairle bheartais, lena bhfuil sé mar aidhm againn seirbhísí oideachais a thacú agus a fheabhsú do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Leantar ar aghaidh le dul chun cinn gníomhach an chláir thaighde i 2012. Úsáidtear na torthaí taighde chun tuismitheoirí, gairmithe oideachais agus eile, grúpaí míchumais agus tacaíochta, lucht déanta beartas agus lucht acadúil a chur ar an eolas faoi na téamaí agus treochtaí is déanaí atá ag teacht chun cinn san oideachas speisialta. Cuireann sé freisin ár comhairle bheartais don Aire Oideachais agus Scileanna ar an eolas. Leanfaidh ár gclár taighde ag díriú ar fhorbairt fhaisnéise agus eolais agus chun bonn a sholáthar do cheapadh beartais bunaithe ar fhianaise.

An raibh a fhios agat?

Tá 14 thuarascáil thaighde foilsithe anois ar ár láithreán gréasáin agus tuilleadh le bheith ann sa todhchaí. Tá bunachar sonraí inrochtana ar fáil saor in aisce freisin againn ar ár láithreán gréasáin ina bhfuil os cionn 1,600 tagairt do thaighde Éireannach nó d'fhoilseacháin bheartais san oideachas speisialta ó 2000 amach. Dá bhrí sin, beidh an cuardach le haghaidh foilseachán i bhfad níos éasca dóibh siúd a bhfuil suim acu sa réimse.

Foilsíú de Dhá Thuarascáil Nua Taighde i 2012

Le linn 2012, d'fhoilsigh an NCSE dhá thuarascáil thaighde nua, an bheirt atá ar fáil le híoslódáil ó láithreán gréasáin an NCSE. Ba iad sin:

- *Measuring Educational Engagement, Progress and Outcomes for Children with Special Educational Needs: A Review;*
- *Curriculum and Curriculum Access Issues for Students with Special Educational Needs in Post-Primary Settings: An International Review.*

Measuring Educational Engagement, Progress and Outcomes for Children with Special Educational Needs: A Review

Na hÚdair: Dr Graeme Douglas, Dr Joseph Travers, Prof Mike McLinden, Christopher Robertson, Prof Emma Smith, Dr Natasha Macnab, Dr Steve Powers, Dr Karen Guldberg, Dr Anne McGough, Dr Margaret O'Donnell agus Dr Penny Lacey.

Choimisiúnaigh an NCSE an staidéar seo i 2010 chun iniúchadh a dhéanamh ar conas is féidir ar an mbealach is fearr rath na leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i gcóras oideachais na hÉireann a thomhas agus a mheas. Rinne an fhoireann taighde trí phríomhthasc:

- athbhreithniú idirnáisiúnta litríochta agus beartais;
- cúig chás-staidéar mionsonraithe tíortha (an Astráil, Sasana, an Fhionlainn, Albain agus na Stáit Aontaithe);
- anailís ar bheartas agus ar chleachtas in Éirinn (lena n-áirítear suirbhé taiscéalaíoch ar mhúinteoirí agus anailís ar mheasúnuithe cigireachta íocht speisialta).

Fuair an t-athbhreithniú go bhfuil sé deacair tuiscint a fháil ar an leibhéal náisiúnta ar rath na ndaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu sa chóras oideachais agus nach bhfuil páirt ag mórán leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i measúnuithe náisiúnta. Mar thoradh air sin, molann údair na tuarascála córas measúnaithe níos cuimsithí a fhorbairt a ghabhann go hiomlán éachtaí agus folláine na ndaltaí a bhfuil riachtanais speisialta acu, agus atá in ann cabhrú linn tuiscint a fháil ar cad iad na tacaíochtaí agus na hidirghabhálacha a dhéanann difríocht dearfach. Molann creat ‘measúnacht cuimsitheach’ na nithe seo a leanas:

- go gcuirtear gach mac léinn san áireamh agus go mbaineann siad tairbhe as measúnú;
- go bhfuil measúnuithe inrochtana agus oiriúnach do raon éagsúil leanaí sa chóras oideachais;
- go ndéantar leithead iomlán an churaclaim a mheasúnú (lena n-áirítear réimsí curaclaim atá go háirithe ábhartha do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu).

Tá an coincheap de mheasúnú cuimsitheach ábhartha do mheasúnú sa seomra ranga chomh maith le measúnú náisiúnta córas-bhunaithe. Má dhéantar go maith é, áitíonn na húdair gur chóir dó tomhas de rannpháirtíocht agus dul chun cinn na ndaltaí a éascú, agus eolas a chur ar theagasc (ag cur le cur chuige measúnaithe d’fhoghlaim). Áitíonn siad freisin go bhféadfaí faisnéis ó mheasúnú cuimsitheach a chomhroinnt le múinteoirí, tuismitheoirí agus na mic léinn féin (mar shampla trí chártaí tuairisce a úsáid). Déanann na húdair moltaí eile freisin maidir le saincheisteanna i dtaca leis an mbunachar sonraí náisiúnta daltaí, measúnú dámhachtána, an straitéis litearthachta agus uimhearthachta, bailiú sonraí, measúnú scoile agus ranga agus an gá le tuilleadh taighde a dhéanamh. Déanfaidh an NCSE measúnú ar na moltaí sin i bhforbairt de chomhairle beartais ábhartha ar na hábhair seo don Roinn Oideachais agus Scileanna.

Curriculum and Curriculum Access Issues for Students with Special Educational Needs in Post-Primary Settings: An International Review

Na húdair: Alison O’Mara, Benedicte Akre, Tony Munton, Isaac Marrero-Guillamon, Alison Martin, Kate Gibson, Alexis Llewellyn, Victoria Clift-Matthews, Paul Conway agus Chris Cooper.

Tá an tuarascáil seo bunaithe ar athbhreithniú litríochta córasach ar an ábhar de shaincheistean curaclaim agus rochtana curaclaim do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i dtimpeallachtaí iar-bhunscoile. Tugann sé forbhreathnú ar fhianaise taighde ar an ábhar seo in Éirinn agus go hidirnáisiúnta, agus leagtar béim ar na príomhcheachtanna a eascraíonn as an litríocht. Leagtar béim sa tuarascáil freisin ar bhearnaí sa bhonn fianaise, go háirithe an gá atá le staidéir níos láidre a dhéanamh chun measúnú a dhéanamh ar cad a oibríonn i rochtain churaclaim do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a chinntiú, agus i ndáil leis an gcaoi ar chóir an curaclam a dhearadh, a fhorbairt, a oiriúnú agus a sheachadadh ar an mbealach is fearr do mhic léinn iar-bhunscoile a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Mar sin féin, in ainneoin easpa meastóireachtaí láidre chun staid aonchiallach bunaithe ar fhianaise a sholáthar ar dhea-chleachtas, tugtar san athbhreithniú cuntas úsáideach ar bheartas agus cleachtas reatha in Éirinn agus go hidirnáisiúnta, rud a sholáthraíonn tuiscint níos fearr ar na príomh-shaincheistean.

Tacaíonn an fhianaise a bheag nó a mhór leis an tuairim gur féidir le mic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu leas a bhaint as cur chuige solúbtha maidir leis an gcuraclam a oiriúnú agus a sheachadadh. Léiríonn an taighde, áfach, an gá atá le cothromaíocht idir tairbhí féideartha a bhaineann le solúbthacht agus an gá le mic léinn critéir chaighdeánacha a chomhlíonadh maidir le creidiúnú agus deimhniú, agus chun róchúngú an churaclaim oiriúnaithe a chosc. Ina theannta sin, léiríonn an fhianaise atá ar fáil go bhfuil éagsúlacht i scoileanna in Éirinn, agus go hidirnáisiúnta, maidir lena n-éifeachtacht i straitéisí cuimsitheachta a sheachadadh do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Coimisiúnaíodh Dhá Staidéar Taighde Nua NCSE i 2012

Rinne an NCSE dhá staidéar taighde nua a choimisiúnú i 2012, ceann ar an ábhar tábhachtach de ghuth na mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a chloisteáil, agus ceann eile ar athbhreithniú a dhéanamh ar oideachas agus oiliúint a sholáthar do dhaoine fásta faoi mhíchumas. Ba iad sin:

- *A Study of the Experiences of Students with Special Educational Needs at Post-primary School;* agus
- *What Works in the Provision of Higher and Further Education, Continuing Education, Rehabilitation and Training for Adults with Disabilities: A Literature and Country Review.*

A Study of the Experiences of Students with Special Educational Needs at Post-primary School

Cuirfidh an staidéar nua seo ar chumas mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i scoileanna dara leibhéal a insint dúinn faoina n-eispéiris agus a dtuairimí ar rath acu sa chóras oideachais. Tá an staidéar á dhéanamh ag foireann ó Ollscoil Mhanchain, an Ríocht Aontaithe, faoi stiúir an Dr Garry Squires, le rannpháirtíocht lucht acadúil na hÉireann.

Beidh an staidéar ag díriú ar thuairimí agus eispéiris na ndaltaí i dtaca le saincheistean a mbíonn tionchar acu ar a rannpháirtíocht agus obair sa scoil agus san fhoghlaim, idir fhoirmiúil (a bhaineann le gnóthachtáil acadúil) agus neamhfhoirmiúil (a bhaineann le folláine agus neamhspleáchas). Déanfar iarracht freisin measúnú a dhéanamh ar conas a dhéantar nasc idir eispéiris na mac léinn seo agus torthaí oideachais fhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla, amhail gnóthachtáil acadúil, luathfhágáil scoile, neamhspleáchas agus forbairt scileanna. Tá roinnt fianaise ann go mbeadh níos mó deacrachtaí ag mic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu sa timpeallacht dhara leibhéal ná mar a bheadh ag mic léinn gan riachtanais den sórt sin acu. Mar sin féin, tá tuilleadh taighde dian dá leithéid sin ag teastáil chun eispéireas ar leith na mac léinn a bhfuil raon leathan de riachtanais speisialta oideachais acu a fháil amach, agus le fáil amach conas a mhothaíonn na mic léinn faoin gcuraclam, faoin scoil agus faoina gcomhghleacaithe.

Beidh an tionscadal ag tosú le hathbhreithniú ar an litríocht Éireannach agus idirnáisiúnta, dírithe ar eispéiris ghinearálta na mac léinn meánscoile i ndáil le rochtain ar churaclam, foghlaim, rannpháirtíocht agus obair ar scoil, agus forbhreathnú agus anailís ar na príomhcheachtanna a thagann chun cinn as an litríocht do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ach go háirithe. Beidh an dara céim ag dul i dteagmháil leis na mic léinn i sampla a bhaineann le 30 go 40 scoil ar fud na tíre. Beidh agallaimh freisin le príomhphearsanra scoileanna agus bailiú de dhoiciméadú ábhartha cúlra ó na scoileanna seo. Déanfar an chuid is mó den obair allamuigh i 2013 agus táthar ag súil go dtabharfar an staidéar chun críche faoi dheireadh 2014.

What Works in the Provision of Higher and Further Education, Continuing Education, Rehabilitation and Training for Adults with Disabilities: A Literature and Country Review

I 2012, rinne an NCSE a chéad staidéar taighde riamh a choimisiúnú chun imscrúdú a dhéanamh ar réimse an oideachais agus na hoiliúna do dhaoine fásta faoi mhíchumas. Mar thoradh ar an staidéar seo, beidh tuiscint níos fearr ag an NCSE ar an réimse seo, agus déanfar rannchuidiú luachmhar maidir le bonn fianaise a chur ar bun chun deachleachtas féideartha san oideachas agus oiliúint a shainaithint do dhaoine fásta faoi mhíchumas.

Tá an staidéar á dhéanamh ag an Dr Carmel Duggan, as Comhairleoirí Sóisialta agus Eacnamaíochta WRC i mBaile Átha Cliath. Baineann an taighde seo le hathbhreithniú ar fhianaise an taighde idirnáisiúnta faoin rud a oibríonn ar an mbealach is fearr do dhaoine fásta i dtaca le hoideachas a chur ar fáil do dhaoine fásta faoi mhíchumas ar fud raon earnálacha, lena n-áirítear ardoideachas agus breisoideachas, oideachas leanúnach agus oideachas do dhaoine fásta, gairmoideachas agus athshlánú. Déanfar an fhianaise a ghrúpáil de réir na n-earnálacha seo agus de réir na gcéimeanna i bpróiseas an oideachais: rochtain, rannpháirtíocht agus dul chun cinn. Cuirfear ar fáil sa staidéar freisin cúig chás-staidéir mionsonraithe tíortha le gnéithe den chleachtas is fearr a lasadh níos mionsonraithe agus baineann sé úsáid as samplaí ó na Stáit Aontaithe, Ceanada, an Astráil agus Albain. Táthar ag súil go dtabharfar an t-athbhreithniú chun críche i 2013.

Obair Taighde Eile

Leanfar ar aghaidh le sé thionscadal taighde eile, nó bhí siad faoi athbhreithniú i 2012.

Ba iad sin:

- *Inclusive Research in Irish Schools (Project IRIS)* (Is staidéar fadama é seo a dhéanann soláthar d'oideachas speisialta laistigh de scoileanna in Éirinn a imscrúdú, éispiris na ndaltaí/mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a fhaigheann an t-oideachas seo, agus a dtorthaí bainteacha).
- *A Study of Transition from Primary to Post-Primary School for Pupils with Special Educational Needs*
- *Review of NCSE Resource Allocation Process and Evaluation of the Deployment of Resources in School*
- *Study of Access and Progression Experiences of Students with Special Educational Needs Moving from Compulsory Education to Further and Higher Education*
- *The Special Class Model in Ireland: How Is It Working for Pupils with Special Educational Needs in Mainstream Schools?*
- *Continuum of Education Provision for Children with Special Educational Needs: Review of International Policies and Practices.*

Tháinig breis agus 200 páirtí leasmhar oideachais chuig ár gcomhdháil taighde bliantúil le cloisteáil faoi na saincheisteanna is déanaí atá ag teacht chun cinn ó thaighde náisiúnta agus idirnáisiúnta ar oideachas speisialta.

Comhdháil Taighde NCSE 2012

Tharla ceathrú comhdháil bhliantúil taighde an NCSE ar 21 Samhain ag an Ionad Comhdhála Pháirc an Chrócaigh, Baile Átha Cliath, agus breis is 200 páirtí leasmhar i láthair. Áiríodh taighdeoirí, iad siúd atá páirteach in oideachas agus tacaíocht do mhúinteoirí, príomhoidí agus múinteoirí, tuismitheoirí, síceolaithe oideachais, grúpaí tacaíochta míchumais, oifigigh roinne, oifigigh rochtana agus ionadaithe ceardchumainne múinteoirí, i measc daoine eile.

Is é an tAire Oideachais agus Scileanna, Ruairí Quinn, TD a d'oscail an t-imeacht trí nasc físe. I measc na gcur i láthair bhí na cinn seo a leanas:

- aoichainteoirí idirnáisiúnta, an tOllamh Petra Engelbrecht, Ollscoil Christ Church Canterbury, ar oideachas múinteoirí le haghaidh cuimsitheachta; agus an tOllamh Neil Humphrey agus an Dr Garry Squires, Ollscoil Mhanchain, ar Mheasúnacht Náisiúnta an RA Achievement for All;

- seoladh na dtorthaí ó dhá staidéar a tugadh chun críche le déanaí a bhí coimisiúnaithe ag an NCSE ar na hábhair seo a leanas: obair, dul chun cinn agus torthaí oideachais a thomhas i measc daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu; agus scóip de chleachtas agus beartais idirnáisiúnta ar an leanúntas de sholáthar oideachais do na mic léinn seo a mheas;
- torthaí eatramhacha ó Thionscadal IRIS, an staidéar fadama NCSE a dhéanann iniúchadh ar eispéiris agus torthaí do dhaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu; agus ón gcéad chéim den staidéar a choimisiúnaigh an NCSE ar ranganna speisialta in Éirinn.

Tá gach cur i láthair ar fáil le híoslódáil ó láithreán gréasáin an NCSE.

Cad is measúnú cuimsitheach ann?

Rinneadh iniúchadh ar an gceist seo i dtaighde a foilsíodh i 2012 maidir le hobair, dul chun cinn agus torthaí oideachais a thomhas do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Maíonn na húdair go gcinnteodh creat measúnaithe cuimsitheach:

- go gcuirtear gach mac léinn san áireamh agus go mbaineann siad tairbhe as measúnú;
- go bhfuil measúnuithe inrochtana agus oiriúnach do raon éagsúil leanaí sa chóras oideachais;
- go ndéantar leithead iomlán an churaclaim a mheasúnú (lena n-áirítear réimsí curaclaim atá go háirithe ábhartha do mhic léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu).

Áitíonn siad, ní amháin go gcinnteoidh sé nach mbeidh aon leanbh eisiata ón bpróiseas measúnaithe, ach éascóidh sé freisin tomhas de rannpháirtíocht agus dul chun cinn an dalta, cuirfidh sé teagasc ar an eolas agus d'fhéadfaí é a chomhroinnt le múinteoirí, tuismitheoirí agus na mic léinn féin.

Soláthar de bhreisoideachas
agus ardoideachas do dhaoine
fásta a bhfuil riachtanais
speisialta acu a athbhreithniú
agus treoirlínte ar
dhea-chleachtas a fhorbairt

Le linn 2012, ghlacamar le tosaíocht straitéiseach nua in oideachas do dhaoine fásta agus chuireamar tús leis an obair.

Ó bunaíodh é i 2003, díríodh na cuspóirí tosaíochta NCSE ar a chuid seirbhísí a bhunú agus a fhorbairt maidir le tacaíochtaí a sholáthar do dhaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu.

Faoi Alt 20 den Acht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu 2004, is é ceann d'fheidhmeanna an NCSE comhairle maidir le seirbhísí oideachais agus oiliúna a athbhreithniú agus a sholáthar do dhaoine fásta faoi mhíchumas. Ina theannta sin, nuair a thagann Cuid 2 den Acht um Míchumas 2005 i bhfeidhm do dhaoine fásta, beidh feidhmeanna áirithe ag an NCSE, i gcomhairle leis an Aire Oideachais agus Scileanna, i dtaca le soláthar de sheirbhísí oideachais do dhaoine fásta faoi mhíchumas a phleanáil agus a chomhordú.

Ina athbhreithniú ar straitéis do 2012-16, chinn an NCSE tuilleadh athbhreithnithe a dhéanamh ar sholáthar ardoideachais do dhaoine fásta a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu agus treoirlínte dea-chleachtais a fhorbairt. Tá obair an NCSE sa réimse tosaíochta straitéisí seo ag céim an-luath. Tá NCSE ag tnúth le hidirghníomhaíocht dhearfach leanúnach le soláthraithe agus le húdaráis ag an leibhéal náisiúnta agus áitiúil le hoibriú le rochtain a éascú agus a fheabhsú do dhaoine óga agus do dhaoine fásta ar sheirbhísí cuí oideachais agus oiliúna.

Déanann NCSE scóip na roghanna leanúnacha atá ar fáil i mbreisoideachas agus in ardoideachas agus oiliúint do dhaoine óga agus do dhaoine fásta a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Cuireadh tús le comhairhán le páirtithe leasmhara maidir leis an tionscnamh seo freisin trí Fhóram Comhairleach an NCSE. Tá NCSE ag obair freisin go díreach leis an raon leathan údarás agus soláthraithe ag an leibhéal náisiúnta agus áitiúil.

I 2012, chuir an NCSE tús le mapáil d'oideachas aosach agus roghanna oiliúna, seirbhísí agus tacaíochtaí atá ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas agus iad ag fágáil na scoile nó nuair a fhilleann siad ina dhiaidh sin mar dhaoine fásta ar oideachas agus/nó ar oiliúint. Tá sé beartaithe an tionscnamh mapála agus faisnéise a thabhairt chun críche agus an t-ábhar seo a fhoilsiú ar láithreán gréasáin an NCSE i 2013. Úsáidfear é mar bhunús do bhróisiúr eolais do dhaoine fásta, do thuismitheoirí agus do scoileanna agus chun eolas a thabhairt d'fhoireann áitiúil an NCSE a oibríonn go díreach le thuismitheoirí, daltaí, scoileanna agus gníomhaireachtaí áitiúla ar bhonn leanúnach

Áirítear le tásca ginearálta ón bpróiseas mapála na nithe seo a leanas:

- Tá réimse leathan de sholáthar éagsúil i bhfeidhm chun freastal ar riachtanais oideachais agus oiliúna dhaoine fásta agus dhaoine óga faoi mhíchumas. Is iad seo a leanas príomhearnálacha an tsoláthair
 - ardoideachas in institiúidí tríú leibhéal

- breisoideachais le roinnt fócas ar sholáthar an dara seans
- oiliúint le haghaidh fostaíochta a chuirtear ar fáil faoi láthair den chuid is mó ag FÁS
- seirbhísí sláinte do dhaoine fásta faoi choimirce an FSS.
- Forbraíodh an soláthar ar leithligh thar roinnt earnálacha as a dtagann éagsúlachtaí réigiúnacha, éagsúlachtaí i modh seachadta agus cuir chuige éagsúla in earnálacha ar leith.
- Níl sé soiléir do dhaoine aonair i gcónaí cad iad na roghanna atá ar fáil, cad iad na roghanna is fearr a oireann chun freastal ar a gcuid riachtanas agus cá háit ar féidir eolas agus tacaíocht a fháil.
- Tá leasuithe suntasacha ar siúl faoi láthair sna hearnálacha breisoideachais agus oiliúna chomh maith leis na hearnálacha bailíochtaithe cáilíochta agus sláinte.

A chinntiú go leanann an NCSE
mar eagraíocht éifeachtach
a chomhlíonann gach
riachtanas reachtúil, rialála
agus corparáide, mar aon le
straitéisí éifeachtacha scaipeadh
faisnéise, cumarsáide agus na
meán a bheith i bhfeidhm aige

Réamhrá

Le linn 2012, lean an NCSE lena chumas mar eagraíocht de réir na riachtanas reachtaíochta agus rialála, beartas forordaithe, an Chóid Chleachtais maidir le Rialachas Comhlachtaí Stáit, teorainneacha buiséid agus foirne, agus a thosaíochtaí straitéiseacha a chothabháil agus a fhorbairt.

Ag teacht le beartas an Rialtais maidir le soláthar foirne na seirbhíse poiblí, bhí ar an NCSE líon a fhoirne a laghdú faoin gCreat Rialaithe Fostaíochta ó 107 go dtí 103. Foilsítear plean gníomhaíochta agus tuarascálacha ar dhul chun cinn an NCSE maidir le hathchóiriú faoi Chomhaontú na Seirbhíse Poiblí a chur i bhfeidhm ar ár láithreán gréasáin (www.ncse.ie).

Rinneadh dul chun cinn ar atheagrú na struchtúr agus an tsoláthair fhoirne NCSE le linn 2012. D'aistrigh an NCSE párolla a fhoirne chuig comhsheirbhís le linn 2012. Rinneadh dul chun cinn freisin ar phleanáil le feidhmeanna acmhainní daonna idirbheartaíochta a aistriú chuig comhsheirbhís (PeoplePoint).

Chomhaontaigh an NCSE ráiteas nua straitéise tar éis athbhreithnithe straitéisigh.

Pleanáil Straitéiseach agus Forfheidhmiú

Rinne Comhairle NCSE athbhreithniú straitéiseach agus chomhaontaigh ráiteas straitéise nua don tréimhse 2012-2016, rud atá foilsithe ar láithreán gréasáin an NCSE: www.ncse.ie. Chomhaontaigh an Chomhairle plean oibre na gníomhaíochtaí do 2012 chun na tosaíochtaí sa phlean straitéiseach a chur i bhfeidhm. Rinne an Chomhairle monatóireacht ghníomhach ar chur i bhfeidhm an phlean oibre le linn na bliana. Chomhaontaigh NCSE agus an Roinn Oideachais agus Scileanna comhaontú seachadta feidhmíochta go ceann tréimhse trí bliana 2012-2014.

Straitéis Chumarsáide

D'fhorbair an NCSE a chéad straitéis chumarsáide i 2012. Tá cumarsáid éifeachtach lenár bpáirtithe leasmhara agus faisnéis a scaipeadh dár bpáirtithe leasmhara mar ghné lárnach ar fud ár gcuspóirí straitéiseacha. Leagtar amach sa straitéis ár bpríomhthascanna, ár spriocghrúpaí agus ár dteachtaireachtaí agus anois cuirtear taca faoi gach ceann dár gníomhaíochtaí faisnéise agus cumarsáide.

Clár de Sheisiúin Fhaisnéise do Thuismitheoirí a Fhorbairt

Is iad na tuismitheoirí ceann dár bpríomhpháirtithe leasmhara agus tuigimid go bhfuil sé ina dhúshlán do thuismitheoirí an fhaisnéis cheart faoi oideachas a linbh a aimsiú. Bíonn ár SENOanna áitiúla ag obair go rialta le tuismitheoirí agus is foinse shuntasach eolais iad. Le linn 2012, d'oibríomar le SENOanna le clár de sheisiúin fhaisnéise struchtúraithe a fhorbairt do thuismitheoirí. Is é an aidhm leis an seisiún

eolas a sholáthar do thuismitheoirí faoin dóigh a bhfaigheann leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu tacú tríd an gcóras oideachais chun thuismitheoirí a threorú ina gcinnteoireacht faoi oideachas a linbh. Tá an clár, a dhéanfar a phíolótú agus a chur ar fáil ar fud na tíre i 2013, dírithe ar dtús ar thuismitheoirí leanaí óga a diagnóisíodh le déanaí le riachtanais speisialta oideachais a bheith acu.

Faisnéis do Thuismitheoirí Leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu

D'fhoilsigh an NCSE an chéad cheann i sraith de bhileoga faisnéise do thuismitheoirí leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, ar a dtugtar *Information for Parents/Guardians of Deaf and Hard of Hearing Children and Young People*. Tá leagan Béarla agus leagan leictreonach comhartha Gaeilge den phaimfléad seo ar fáil ar láithreán gréasáin an NCSE www.ncse.ie. Tá cóip de leagan crua an phaimfléid ar fáil freisin tríd an líonra SENO.

Foilseofar paimfléid eile sa tsraith le linn 2013.

NCSE NEWS

Foilsíodh eagrán eile den nuachtlitir NCSE, NCSE NEWS, go leictreonach ar ár láithreán gréasáin i Nollaig 2012. I measc na bpríomh-mhíreanna bhí:

- scéalta faoi dhá staidéar nua taighde a choimisiúnaigh NCSE ar ghuth na mac léinn a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a chlosteáil, agus athbhreithniú ar sholáthar do dhaoine fásta faoi mhíchumas;
- dhá alt a thug síceolaithe NEPS ar chlár oideachais atá dírithe ar leanaí agus daoine óga a theagaisc chun dul i ngleic leis an imní (FRIENDS) agus ag cabhrú le scoileanna agus le múinteoirí ar iompar a bhainistiú agus inniúlacht sóisialta agus mothúcháin (clár Bainistíochta Seomra Ranga Múinteoirí na mBlianta Suntasacha) a chur chun cinn.

Athbhreithniú Láithreáin Ghréasáin NCSE

Tá an láithreán gréasáin NCSE ina aghaidh phoiblí thábhachtach na heagraíochta agus é mar phríomhbhealach inar féidir le thuismitheoirí, múinteoirí, daltaí agus páirtithe leasmhara eile a choinneáil cothrom le dáta le hobair agus gníomhaíochtaí an NCSE. Rinneadh athbhreithniú ar láithreán gréasáin an NCSE i 2012 chun measúnú a dhéanamh ar conas a bhí an láithreán ag obair agus an féidir é a fheabhsú nó conas a d'fhéadfadh é a fheabhsú.

Bhain an próiseas athbhreithnithe le dul i gcomhairle le cuairteoirí ar ár láithreán gréasáin agus le foireann NCSE, anailís ar staidreamh ar thrácht gréasáin chuig an láithreán, agus plé le heagraíochtaí agus soláthraithe eile ar shaincheistanna costais agus ar fhorbairt agus féabhsúchán den láithreán gréasáin.

Díríonn na príomh-mholtaí ón bhfócas ar: feabhsúcháin ar léiriú agus eagrú an ábhair chun eagrú níos iomasaí d'ábhair, éasca nascleanúna agus 'cuma' níos tarraingtí a

chinntiú; feabhsú ar ghnéithe teicniúla d'aitireacht an láithreán gréasáin; faisnéis cothrom le dáta agus ábhar maidir le gnéithe lárnacha d'obair na heagraíochta ar a ndearnadh athrú le blianta beaga anuas a chur leis; agus glacadh le nósanna imeachta nua inmheánacha agus beartais i dtaca leis an láithreán gréasáin a bhainistiú. Déanfaidh an NCSE iad seo a mheas agus a chur i bhfeidhm i 2013, ar feitheamh faomhadh an mhaoinithe.

Airgeadais agus Buiséadú

Faigheann an NCSE a mhaoiniú go hiomlán ón Roinn Oideachais agus Scileanna (DES). Fógraíonn an DES leithdháileadh bliantúil gach bliain agus tá ceangal ar an NCSE buiséad oibriúcháin a ullmhú agus a chur i bhfeidhm laistigh de na paraiméadair atá leagtha síos sa leithdháileadh buiséid. Chloígh an Chomhairle go hiomlán arís leis na riachtanais seo i 2012.

I 2012, chomhaontaigh an NCSE agus DES nós imeachta maoinithe agus buiséid athbhreithnithe. Cuidíonn na nósanna imeachta comhaontaithe leis an DES agus NCSE tuilleadh le dualgais thuairiscithe a chomhlíonadh, le nósanna imeachta airgeadais phoiblí a chomhlíonadh agus éascaíonn siad an NCSE cistí a imleora a choimeád, ach ní cistí iomarca, chun freastal ar riachtanais láithreacha sreafa airgid.

Cuntais Bhliantúla

Tá an Chomhairle freagrach as cuntais bhliantúla a ullmhú i gcomhréir leis na ceanglais atá leagtha síos sa Chód Cleachtais do Rialachas Comhlachtaí Stáit agus de réir mar atá leagtha síos san Acht EPSN. Foilsítear na cuntais iniúchta ar leithligh ar láithreán gréasáin an NCSE.

Forbairtí ICT

Déanann an NCSE a líonra agus a chórais teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide (ITC) a bhainistiú den chuid is mó trí chomhshocruithe seirbhísí seachfhoinsithe. Úsáideann sé na socruithe tarraingthe anuas soláthraithe go lárnach agus na creat-chomhaontuithe curtha i bhfeidhm ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

I 2012, rinne an NCSE socruithe le seirbhís ICT na gCoimisinéirí Ioncaim chun córais ICT NCSE a shuiteáil as an láthair in ionad saintógtha IT na gCoimisinéirí Ioncaim. Ag deireadh na bliana, bhí an tionscadal chun imirce de chrua-earraí NCSE a chur chun cinn faoi lán seoil agus é le críochnú i 2013.

Bunaíodh an NCSE foireann tionscadail chun cur i bhfeidhm na bhfeabhsuithe ar an gCóras Riaracháin don Oideachas Speisialta (SEAS) a dhearadh agus a mhaoirsiú chun a chinntiú gur féidir le príomhchórais faisnéise NCSE freastal ar riachtanais i dtimpeallacht ina bhfuil beartais ag athrú. Cuireadh tús le forbairt an chórais ag deireadh na bliana le bheith réidh le haghaidh an phróisis leithdháiltí san earrach 2013.

Infreastruchtúr Cóiríochta Oifigí NCSE

Oibríonn an NCSE líonra de 38 oifig ar fud an stáit lena n-áirítear a cheanncheathrú i mBaile Átha Troim, Co na Mí. Oibríonn foireann áitiúil NCSE ó oifigí áitiúla agus soláthraíonn seirbhísí go díreach do scoileanna agus tuismitheoirí ina gceantair.

Cuireann Oifig na nOibreacha Poiblí (OPW) saintacaíocht ar fáil don NCSE maidir lena líonra oifige a fháil agus a choinneáil. Tá an NCSE ag obair ar chlár chun costais chóiríochta a laghdú agus a léasachtaí tráchtála a réasúnú i gcomhréir le beartas an rialtais. I 2012, dhún an NCSE dhá oifig áitiúla (i mBaile Átha Cliath agus i Longfort) agus aistríodh na seirbhísí áitiúla seo chuig suímh oifige NCSE eile in aice láimhe. Foilsítear agus cuirtear ar fáil sonraí teagmhála iomlána i dtaca le ceanncheathrú NCSE agus seirbhísí áitiúla ar www.ncse.ie.

Comhlíonadh le Riachtanais Rialachais Chorporáide

Tá an Cód Cleachtais maidir le Rialachas Comhlachtaí Stáit glactha ag an NCSE. D'fhorbair NCSE treoirlínte do Chomhairle agus do nósanna imeachta chun a chinntiú go gcomhlíontar an Cód. Rinne an tInniúcháir Inmheánach NCSE athbhreithniú ar na treoirlínte seo i 2012. Is é príomhchuspóir an athbhreithnithe anailís bhearna a dhéanamh idir na nósanna imeachta rialachais corporáidigh atá i bhfeidhm faoi láthair laistigh de NCSE, agus iad siúd atá sonraithe sa Chód. Léiríodh na torthaí san athbhreithniú iniúchta, maidir le nádúr agus méid an NCSE, go bhféadfaí dearbhú réasúnach a fháil ó leorgacht agus éifeachtacht na bpróiseas agus na srianta atá i bhfeidhm sna nósanna imeachta rialachais corporáidigh sa NCSE.

Deimhnithe Eile Riachtanacha faoin gCód

Éilítear roinnt dearbhuithe bliantúla comhlíonta ag NCSE faoin gCód. Tá na dearbhuithe ar chomhlíonadh san áireamh in Aguisín 1 agus i litir ó Chathaoirleach na Comhairle atá in éineacht leis an tuarascáil seo.

Rialachas

Comhairle na Comhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

Is í Comhairle na Comhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta an t-údarás rialachais don NCSE. Is é an tAire Oideachais agus Scileanna a cheapann an Chomhairle faoi Alt 21 den Acht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu, 2004. Ceapadh an Chomhairle reatha go ceann téarma trí bliana, ag tosú 1 Eanáir 2010 ag teacht chun deiridh ar 31 Nollaig 2012. Tháinig an Chomhairle le chéile seacht n-uaire i rith 2012. Tá sonraí na gcomhaltaí aonair agus a bhfreastal le fáil sa tábla thíos.

Comhaltas na Comhairle NCSE le linn 2012		
Ainm	Sonraí	Freastal
*Sydney Blain (Cathaoirleach)	Iar-Phríomhoide, Coláiste Oideachais Eaglais na hÉireann, Baile Átha Cliath.	7
*Maighread Ní Ghallchobhair (Leas- Chathaoirleach)	Iar-Phríomhoide, Scoil Benincasa do leanaí a bhfuil neamhoird mhothúcháin agus iompraíochta acu.	5
*Siobhán Barron	Stiúrthóir, An tÚdarás Náisiúnta Míchumais (NDA). Ainmnithe ag an NDA.	6
Maureen Costello	Stiúrthóir, An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais.	6
Mick Coughlan	Príomhshíceolaí Cliniciúil an Líonra Náisiúnta Foghlama. Ainmnithe ag an NDA.	5
*Seamus Hegarty	Cathaoirleach Chomhlachas Idirnáisiúnta um Measúnú d'Fheidhmíocht Oideachais. Iar-Stiúrthóir Fhondúireacht Náisiúnta um Thaighde Oideachais (RA).	6
Pat Kinsella	Príomhoide, Coláiste Choilm, Baile an Chollaigh, Co. Chorcaí.	7
Anne Lodge	Príomhoide, Coláiste Oideachais Eaglais na hÉireann, Baile Átha Cliath.	2
*Don Mahon	Príomhchigire Cúnta, An Roinn Oideachais agus Scileanna.	5
James O'Grady	Ir-Cheann Seirbhísí Míchumais sa FSS agus Comhairleoir Beartais d'Oifig Sláinte Meabhrach agus Míchumais sa Roinn Sláinte.	5
Julie O'Leary	Céimí Ollscoil Coláiste Chorcaí agus NUI, Gaillimh.	6
*Tom O'Sullivan	Ard-Rúnaí Cúnta, INTO. Iar-Phríomhoide Scoil Náisiúnta Sheanain, Luimneach.	6
Joan Russell	Príomhoifigeach Feidhmiúcháin (Gníomhach) do Choiste Gairmoideachais Chontae Chorcaí.	4

Nóta: Tá na comhaltaí a bhfuil * leis an ainm ar a ndara téarma ar an gComhairle.

Coistí na Comhairle

Tá cúig choiste bunaithe ag an gComhairle faoi Alt 33 den Acht EPSN. Bhí na coistí seo ag obair le linn 2012 agus thuairiscigh siad don Chomhairle de réir a dtéarmaí tagartha agus treoirlínte rialachais comhaontaithe ag an gComhairle. Chomhaontaigh comhaltaí na Comhairle gníomhú ar choistí amháin nó níos mó na coiste amháin. I gcás an Choiste Iniúchta, cheap an Chomhairle cathaoirleach seachtrach a bhfuil taithí ábhartha aige/aici.

Taighde agus Cumarsáid (6 chruinniú)	Freastal
Seamus Hegarty (Cathaoirleach)	6
Tom O'Sullivan	5
Anne Lodge	3
Julie O'Leary	4
Don Mahon	4

Straitéis agus Beartas (5 chruinniú)	Freastal
Maighread Ní Ghallchobhair (Cathaoirleach)	5
Pat Kinsella	5
James O'Grady	4
Mick Coughlan	4

Airgeadas (6 chruinniú)	Freastal
Siobhán Barron (Cathaoirleach)	5
Joan Russell	4
Maureen Costello	5

Iniúchadh (4 chruinniú)	Freastal
Donal Lawlor (Cathaoirleach)	4
Maighread Ní Ghallchobhair	2
Seamus Hegarty	3
Siobhán Barron	2

Feidhmíocht CEO (2 chruinniú)	Freastal
Tom O'Sullivan (Cathaoirleach)	2
Sydney Blain	2
Siobhán Barron	2

Fóram Chomhairliúcháin NCSE

Tá an Fóram Chomhairleach bunaithe ag an gComhairle faoi Alt 22 de EPSEN. Ceapann an Chomhairle suas le 17 bhall tar éis próiseas comhairliúcháin forordaithe. Ceapann an tAire triúr comhaltaí. Críochnaíonn an téarma an Fhóraithe reatha in Iúil 2013. Bhí dhá chruinniú i 2012. Maidir le 2012, bhí an Fóram comhdhéanta de na comhaltaí atá liostaithe sa tábla thíos.

Comhaltaí an Fhóraithe Chomhairliúcháin (2 chruinniú)		
Comhaltaí ceaptha ag an gComhairle		Freastal
Comhaltaí ceaptha ag an gComhairle	Freastal	2
Seán Burke (Comh-Chathaoirleach)	An Cumann Gairmoideachais in Éirinn	1
Sally Maguire	Cumann na Meánmhúinteoirí, Éire	2
Des Swan	Cumann Síceolaithe na hÉireann	2
Edward Byrne	Comhlachas Náisiúnta na mBord Bainistíochta in Oideachas Speisialta	2
Rory O'Sullivan	Comhlachas Náisiúnta Príomhoidí agus Leas-Phríomhoidí	1
Marie Therese Kilmartin	Comhchomhlacht Bhainistíochta	2
Sarah Parlane	Comhairle Náisiúnta Tuismitheoirí – Bunscoileanna	1
Seán Balfe	Cumann Bainistíochta na mBunscoileanna Caitliceacha	1
Robert Jones	Cónaidhm na hÉireann um Míchumas	1
Bernie Ruane	Aontas Múinteoirí Éireann	1
Antoinette Nic Gearailt	Cumann na Scoileanna Pobail is Cuimsitheacha	2
Mary Van Lieshout (féach nóta 1 thíos)	An tÚdarás Náisiúnta Míchumais	0
Eithne Fitzgerald (féach nóta 2 thíos)	An tÚdarás Náisiúnta Míchumais	1
Feargal Brougham	Cumann Múinteoirí Éireann	1
Katherine O'Leary	Cumsiú Éireann	1
Patricia McLarty	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	2
Comhaltaí ceaptha ag an Aire Oideachais agus Scileanna		
Alan Sayles	Cigire, An Roinn Oideachais agus Scileanna	0
Paula Long	Síceolaí Sinsearach, An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais (NEPS)	2
Terry Reynolds	Príomhoide Cúnta, Rannóg Oideachais Speisialta, An Roinn Oideachais agus Scileanna	2

Nóta 1: D'éirigh Mary Van Lieshout as mar chomhalta an Fhóraithe Chomhairliúcháin i Márta 2012.

Nóta 2: Ceapadh Eithne Fitzgerald mar chomhalta an Fhóraithe Chomhairliúcháin ar 16 Bealtaine 2012.

Aguisíní

Aguisín 1

Deimhnithe maidir le Comhlíonadh le Riachtanais an Chóid Chleactais um Rialachas Comhlachtaí Stáit

Córas NCSE de Rialú Inmheánach Airgeadais (SIFC)

Tá an Chomhairle freagrach as an gcóras um rialú inmheánach NCSE agus as athbhreithniú bliantúil ar éifeachtacht na rialuithe inmheánacha, lena n-áirítear airgeadais, oibriúcháin, rialuithe comhlíonta agus bainistíocht riosca. I 2012, rinne Iniúcháirí Inmheánacha NCSE athbhreithniú ar an SIFC, a cuireadh faoi bhráid an Choiste Iniúchta NCSE. Mheas an Coiste Iniúchta an t-athbhreithniú iniúchta inmheánaigh agus thuairiscigh don Chomhairle. Chinn an t-athbhreithniú iniúchta go bhféadfaí cinnteacht réasúnta a chur ar an leordhóthanacht agus oibriú rialuithe inmheánacha chun maolú agus/nó bainistiú ceann amháin nó níos mó de na príomhrioscaí sin ar a bhfuil gníomhaíochtaí airgeadais nocht. Tá Comhairle NCSE sasta tar éis athbhreithnithe go leanann a SIFC a bheith leordhóthanach

Comhlíonadh Cánach agus Rialála

Ní raibh aon chumarsáid a bhaineann le neamh-chomhlíonadh cheanglais na n-údarás rialála nó cánach maidir le haon ábhar. Níl eolas ag an NCSE maidir le haon neamh-chomhlíonadh iarbhir nó féideartha le dlíthe nó rialacháin a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar na ráitis airgeadais.

Beartas Taistil NCSE

Tá beartas an Rialtais ar thaisteal gnó á chomhlíonadh i ngach slí. D'fhorbair agus coinníonn an NCSE a bheartas agus nósanna imeachta taistil i gcomhréir le riachtanais an Rialtais. Oibríonn an NCSE córas bunaithe ar an ngréasán leictreonach chun a chinntiú go ndéantar éilimh a phróiseáil go héifeachtúil agus de réir nósanna imeachta forordaithe. Cuirfear sonraí na n-íocaíochtaí don Chomhairle i 2012 i dtaca le héilimh thaistil ghnó san áireamh i Ráiteas Airgeadais iniúchta NCSE.

Beartas Soláthar

Tá Beartas an Rialtais maidir le soláthar poiblí á gcur i bhfeidhm sa NCSE. D'fhorbair an NCSE beartas agus nósanna imeachta soláthair, chuir sé plean soláthair corparáideach i bhfeidhm agus d'fhorbair saineolas inmheánach chun a chinntiú go soláthraíonn an soláthar NCSE ceannach ar luach ar airgead go héifeachtach i gcomhréir le tosaíochtaí straitéiseacha NCSE agus teorainneacha buiséid, le cuibheas agus cuntasacht agus i gcomhlíonadh le beartais an Rialtais.

Úsáideann an NCSE comhshocruithe seirbhísí agus conarthaí tarraingthe anuas lárnacha lena n-áirítear iad siúd a fhaigheann an tSeirbhís Náisiúnta Soláthair agus conarthaí Rialtais TFC nuair is féidir.

Diúscairt Sócmhainní

Comhlíonann diúscairt sócmhainní ag an NCSE go hiomlán le riachtanais atá leagtha síos ag an gCód Cleachtais. D'fhorbair an NCSE beartas agus nósanna imeachta chun a chinntiú go bhfuil diúscairt agus athsholáthar sócmhainní éifeachtach, slán, de réir bheartas an Rialtais agus á thiomáint ag riachtanais ghnó.

Nochtuithe Faoi Rún

Chomhaontaigh an Chomhairle nósanna imeachta inar feidir le fostaithe agus comhaltaí, faoi rún, imní faoi mhírialtachtaí féideartha i dtuairisciú airgeadais nó i gcúrsaí eile a chur in iúl agus, nuair is cuí, obair leantach a chinntiú ar aon nithe a ardaítear ar an mbealach seo.

Iniúchadh

Bhunaigh an NCSE feidhm iniúchta inmheánaigh agus chomhaontaigh Cairt Iniúchta Inmheánaigh. Cheap an Chomhairle Coiste Iniúchta le téarmaí tagartha comhaontaithe, lena n-áirítear maoirseacht a dhéanamh ar an bhfeidhm iniúchta inmheánaigh agus athbhreithniú ar an dréacht-chuntais bhliantúla.

Aguisín 2

Soláthar Foirne NCSE

Grád	Foireann ag deireadh 2012
Príomhfheidhmeannach	1
Príomhoide (ceann feidhme)	4
Príomhoide Cúnta	4
Ardoifigeach Feidhmiúcháin	5
Oifigeach Feidhmiúcháin	3
Oifigeach Foirne	1
Oifigeach Cléireachais	3
Eagraí Sinsearach Riachtanais Speisialta Oideachais	9
Eagraí Riachtanais Speisialta Oideachais (SENO)	73
Iomlán	103

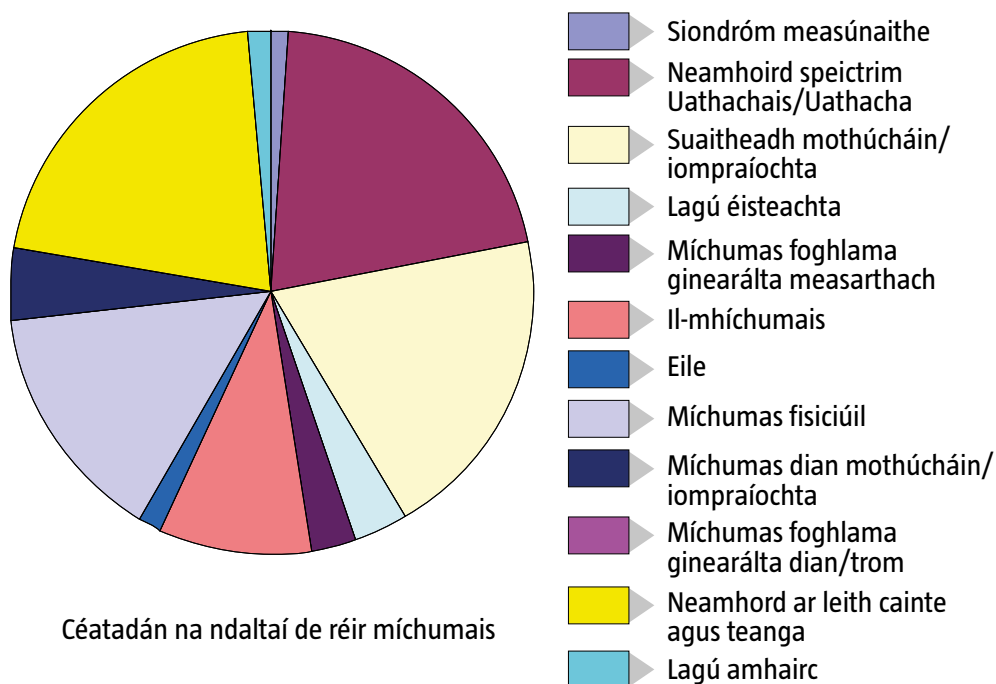
Aguisín 3

Táblaí Staidrimh don Bhliain Acadúil 2011–12

Tábla A1: Daltaí de réir míchumais a fhaigheann tacaíochtaí teagaisc acmhainne i mbunscoileanna sa scoilbliain 2011–12

Catagóir Míchumais	Líon na nDaltaí
Siondróm measúnaithe	201
Neamhoird speictrim Uathachais/Uathacha	4,231
Suaithheadh mothúcháin/iompraíochta	3,904
Lagú éisteachta	692
Míchumas foghlama ginearálta measarthach	544
Il-míchumais	1,913
Eile	241
Míchumas fisiciúil	3,066
Míchumas dian mothúcháin/iompraíochta	852
Míchumas foghlama ginearálta dian/trom	30
Neamhord ar leith cainte agus teanga	4,180
Lagú amhairc	284
Iomlán	20,138

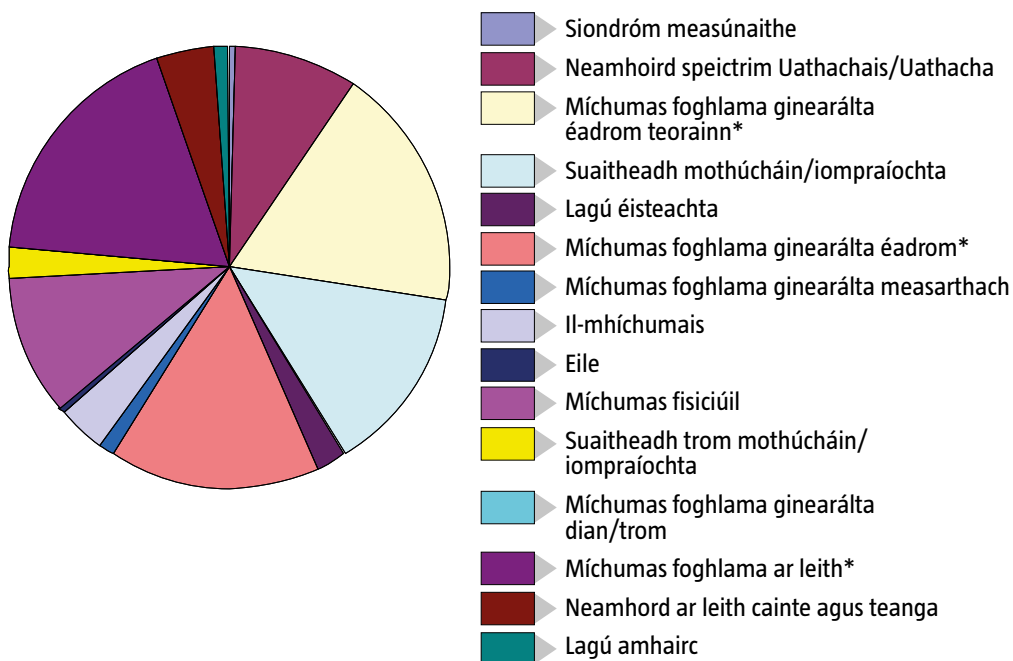
Fíor A1: Céatadán na ndaltaí de réir míchumais a fhaigheann tacaíochtaí teagaisc acmhainne i mbunscoileanna

Tábla A2: Daltaí de réir míchumais a fhaigheann tacaíochtaí teagaisc acmhainne i scoileanna iar-bhunscoile

Catagóir Míchumais	Líon na nDaltaí
Siondróm measúnaithe	85
Neamhoird speictrim Uathachais/Uathacha	1,759
Míchumas foghlama ginearálta éadrom teorainn *	3,484
Suaithheadh mothúcháin/iompraíochta	2,613
Lagú éisteachta	407
Míchumas foghlama ginearálta éadrom *	2,995
Míchumas foghlama ginearálta measarthach	247
Il-míchumais	688
Eile	70
Míchumas fisiciúil	1,945
Suaithheadh trom mothúcháin/iompraíochta	428
Míchumas foghlama ginearálta dian/trom	4
Míchumas foghlama ar leith*	3,531
Neamhord ar leith cainte agus teanga	826
Lagú amhairc	216
Iomlán	19,298

Fíor A2: Céatadán na ndaltaí de réir míchumais a fhaigheann tacaíochtaí teagaisc acmhainne i scoileanna iar-bhunscoile

* Beidh tacaíocht teagaisc acmhainne rochtana ag leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais diagnóisithe sna trí chatagóir míchumais seo ag leibhéal na bunscoile faoin tSamhail Leithdháilte Ghinearálta. Faoin múnla seo, tá seirbhís tacaíochta foghlama/teagaisc acmhainne ag gach bunscoil phríomhshrutha, rud a chuireann le hobair an mhúinteora ranga chun tacú le daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Is féidir le leanaí a bhí measúnaithe na míchumais áirithe seo a bheith acu teacht ar an tacaíocht bhreise teagaisc tríd an tseirbhís tacaíochta foghlama/teagaisc acmhainne. Ó Mheán Fómhair 2012 amach, mhol an DES nach mbeadh dualgas ar scoileanna Iar-Bhunscoile iarratais a chur isteach ar theagasc breise acmhainne do dhaltaí a bhfuil míchumas ardmhínicíochta acu (tag. Imlitir DES 10/2012)

Tábla A3: Cur síos ar chatagóirí míchumais

Míchumais Ardmhinicíochta	
Catagóir mhíchumais	Cur síos
Míchumas foghlama ginearálta éadrom teorainn	Measann síceolaí go bhfuil míchumas foghlama ginearálta éadrom teorainnach ag a leithéid de dhaltáí (bheadh scála iomlán IQ an dalta measúnaithe a bheith sa raon 70-79)
Míchumas foghlama ginearálta éadrom	Measann síceolaí go bhfuil míchumas foghlama ginearálta éadrom ag a leithéid de dhaltá, (bheadh scála iomlán IQ an dalta measúnaithe a bheith sa raon 50-69).
Míchumas foghlama ar leith	Measann síceolaí i dtaca lena leithéid de leanaí: 1. Go bhfuil meánintleacht nó níos airde acu; agus 2. Go bhfuil céim mhíchumais fhoghlama acu atá sonrach i dtaca le bunscoleanna léitheoireachta, scríbhneoireachta nó matamaitice sa chaoi go bhfuil siad ag nó faoi an 2ú peircintíl ar thastalacha oiriúnacha, caighdeánaithe, norm-thagartha.

Míchumais Ísealmhinicíochta	
Catagóir Míchumais	Cur síos
Neamhoird speictrim Uathachais/Uathacha (ASD)	Measann agus rangaíonn síciatraí nó síceolaí go bhfuil uathachas nó neamhord speictrim uathachais ar a leithéid de dhaltáí de réir critéir DSM-IV nó ICD-10.
Suaithheadh mothúcháin agus/nó fadhbhanna iompraíochta	Tá cóir leighis á thabhairt dá leithéid sin de dhaltáí ag síciatraí nó síceolaí le haghaidh riochtaí amhail néaróis, síocóis linbh, hipirghníomhaíocht, neamhord an easnaimh airde, neamhord hipirghníomhaíochta an easnaimh airde agus neamhoird iompair a chuireann isteach go mór ar a sóisialú agus/nó foghlaim ar scoil.
Lagú éisteachta	Tá mhíchumas éisteachta ag a leithéid de dhaltáí atá chomh trom sin go gcuireann sé go mór isteach ar a gcumas caint an duine a chloisteáil agus a thuiscint agus, dá bhrí sin, iad a chosc ó bheith rannpháirteach go hiomlán i idirghníomhaíocht an tseomra ranga agus ó thairbh leordhóthanach a bhaint as teagasc scoile. Forordaíodh áiseanna éisteachta don chuid is mó acu agus tá siad ag baint leasa as seirbhísí Mhúinteora ar Cuairt.
Míchumas foghlama ginearálta measarthach	Measann síceolaí go bhfuil míchumas foghlama ginearálta measarthach ag a leithéid de dhaltá.
Il-mhíchumais	Comhlíonann daltaí a bhfuil il-mhíchumais acu na critéir le haghaidh dhá cheann nó níos mó de na míchumais ísealmhinicíochta ar cuireadh síos orthu thuas.
Daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu mar gheall ar shiondróm measúnaithe	A leithéid de dhaltáí a bhfuil siondróm measúnaithe acu, m.sh. Siondróm Down, siondróm William agus siondróm Tourette, i dteannta aon cheann de na míchumais ísealmhinicíochta eile.

Míchumais Ísealmhínicíochta	
Catagóir Mhíchumais	Cur síos
Míchumas fisiciúil	<p>Tá míchumais bhuana nó fhadtréimhseacha ag a leithéid de dhaltaí mar gheall ar riochtaí amhail éagruthanna ó bhreith, Spina Bífida, Diospraicse, Diostróife Mhatánach, Pairilís Cheirbreach, cnámha sobhriste nó mórghortú de dheasca timpiste. Mar gheall ar lagú a bhfeidhmeanna coirp, bíonn idirghabháil agus tacaíocht faoi leith ag teastáil uathu má tá fáil le bheith acu ar leibhéal agus caighdeán oideachais a oireann dá riachtanais agus dá gcumais.</p> <p>Bíonn úsáid de chathaoir rotha, áis ghluaiseachta nó suite nó tacaíocht teicneolaíochta eile ag teastáil ó go leor acu.</p> <p>Féadfaidh siad a bheith ag fulaingt ó easpa smachta agus comhordaithe matáin, agus deacrachtaí cumarsáide a bheith acu, go háirithe in iúl ó bhéal, mar shampla Diospraicse dian.</p>
Míchumas foghlama ginearálta dian agus trom	<p>Measann síceolaí go bhfuil míchumas foghlama ginearálta dian nó trom ag a leithéid de dhaltaí, (bheadh scála iomlán IQ an dalta measúnaithe a bheith faoi bhun 35). Ina theannta sin, d'fhéadfadh míchumais fhisiciúla a bheith ar a leithéid de dhaltaí.</p>
Suaithheadh mothúcháin dian agus/nó fadhbhanna iompraíochta	<p>Is iad na critéir do EBD Dian go bhfuil an dalta faoi chúram de Shíciatraí nó de Shíceolaí Cliniciúil maidir le neamhord dian cliniciúil. Bheifí ag súil líon an-bheag de dhaltaí a bheith sa chatagóir seo.</p>
Neamhord ar leith cainte agus teanga	<p>Ba chóir a leithéid de dhaltaí gach ceann de na critéir seo a leanas a chomhlíonadh:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sa chás de neamhord ar leith cainte agus teanga, ní mór cumas neamhchainte nó gníomhaíochta an dalta a bheith laistigh den ghnáthréimse nó os a chionn (i.e. IQ neamhchainte nó gníomhaíochta de 90 nó os a chionn). Sa chás de neamhord ar leith cainte agus teanga, ní mór cumas neamhchainte nó gníomhaíochta an dalta a bheith laistigh den ghnáthréimse nó os a chionn (i.e. IQ neamhchainte nó gníomhaíochta de 90 nó os a chionn). Ní mór measúnacht a bheith déanta ar an dalta ag teiripeoir urlabhra agus teanga agus go bhfuarthas iad a bheith ag dhá cheann nó níos mó de dhialltaí caighdeánacha (SD) faoi bhun an mheáin nó ag leibhéal iontamhail i gcoitinne (i.e. - 2 S.D. nó faoina bhun, nó faoi scór caighdeánach de 70) i gceann amháin nó níos mó de na mórlimistéir urlabhra agus teanga. <p>Tá dhá mheasúnú, measúnú síceolaíoch agus measúnú urlabhra agus teanga riachtanach sa chás seo.</p>
Lagú amhairc	<p>Tá míchumas amhairc ag a leithéid de dhaltaí atá chomh trom sin go gcuireann sé go mór isteach ar a gcumas feiceála agus, dá bhrí sin, ag cur isteach ar a gcumas ábhar amhairc a bhrath, amhail pictiúir, léaráidí agus an focal scríofa. Beidh diagnóisiú ag cuid acu go bhfuil siad ag fulaingt ó dhaille ó bhroinn, catarachtaí, ailbíneachas agus reitíníteas pigmentosa. Maidir leis an gcuid is mó acu, bíonn úsáid d'áiseanna droch-amhairc ag teastáil uathua agus iad ag baint leasa as seirbhísí de chuid Mhúinteoir ar Cuairt.</p>

Aguisín 4

Tábla 1: Poist SNA a leithdháileadh ag deireadh 2012* chuig scoileanna do 2012–13

Cineál scoile	Líon
Bunscoileanna	6,256.30**
Iar-bhunscoileanna	2,041.13
Scoileanna speisialta	2,123.41
Iomlán	10,420.84

Tábla 2: Poist teagaisc acmhainne a leithdháileadh ag deireadh 2012* chuig scoileanna príomhshrutha do 2012–13

Cineál scoile	Líon
Bunscoileanna	3,029.58
Iar-bhunscoileanna	2,235.93
Iomlán	5,265.51***

* Samhain 2012

** Áirítear sna figiúir 60 oibrí cúram leanaí a leithdháil an DES go díreach faoi Scéim an Túis Luaith

*** Ina theannta sin, leithdháileadh 1,050 múinteoir ranga chuig 119 scoil speisialta

